

HIRADÁS

A magyar építész/urbanista közösség 2015. január 3-án - születésének 110-ik évfordulóján - emlékezett meg dr. Korompay György építész-mérnökről.

Korompay György (1941-ig: *Krompecher György*) (Budapest, 1905. január 3. – Budapest, 1991. szeptember 4.), építész-mérnök, városépítész, elméleti kutató és jelentős szakíró. Egyetemi doktor (1940) és a műszaki tudományok kandidátusa (1967). A Budapesti Műszaki Egyetemen *Warga László* által alapított városépítési tanszékének második vezetője. 1944-ben a front érkezése idején ő vállalta az építészkar hallgatók dániai „mentőakciójának” vezetését, ahol tanártársaival az oktatást is megszervezte. A háború után a Városépítési Tanszék vezetője maradt, egészen az 1951-i egyetemi nagy tisztogatásig. Ezután a VÁTI-ban dolgozott, ahol tervezési munkái mellett kiemelkedő jelentőségű urbanisztikai kutató- és szakirodalmi tevékenységet folytatott. Meghatározó szerepet töltött be a magyarországi városépítési gyakorlatot megalapozó település- és regionális tervezési módszertanok, irányelvek, normatívák kidolgozásában. Évfordulóján, városépítész- és településtörténészként Veszprém várossal kialakult kapcsolatai inspirálják Kiss Tamás (ny. min. főtanácsos) korábbi veszprémi főépítést a világhálón ([Korompay György](#)) is elérhető rövid életrajzi megemlékezésre.

ÉLETRAJZI ISMERTETŐ

Kiss Tamás:

EMLÉKEZÉS KOROMPAY GYÖRGYRE, SZÁZTIZEDIK SZÜLETÉSNAPJÁN

Feltételezésem, hogy nem található olyan veszprémi lokálpolitikus, városát szerető család, akinek otthoni könyvtárából hiányzik Korompay György VESZPRÉM című könyvének valamelyik kiadása. Ez a könyv – és művének keresztül Korompay György – már összeforrt Veszprémmel, veszprémi várospolgárrá vált. A könyv szerzője építész-városépítész, s mint ilyen, avatott résztársa lett településtörténeteinknek, Lukcsics-, Pfeiffer-, Gutheil-, Kralovánszky Alánnak. A városlakók ismerik a könyv szerzőjének városszeretetét és lelkesedését, amivel szinte tanítóként nevel várospatriótává bennünk is. Emellett szinte teljesen ismeretlen a közvélemény előtt a szerző személye, személyisége, veszprémi és azon kívüli tevékenységének jelentősége, életútja. Jómagam - szakmai életem során - többször kerültem tevékenységének közelébe, munkájának megismeréséhez, valami-féle folytatójaként. Ezért most, születésének száztizedik évfordulóján (január 3-án) szeretnék tisztelegni Korompay György előtt, a róla már korábban világhálón megjelent szűk szakmai életrajzi vázlat újabb közreadásával. Remélem, egyszer még lehetőség nyílik e nagyszerű szakember, érzékeny művész, Veszprémet szerető patrióta életét bővebb kiadványban is közreadni.

Életrajza

Édesapja: Krompecher Ödön orvos, rákkutató akadémikus, édesanyja Schulek Erika, Schulek Frigyes építész leánya volt. A Toldy Főreáliskolában érettségizett, építész-mérnöki oklevelét a József Nádor Műegyetemen (későbbi névváltozatokban: BME, ÉKME, BMGE) 1928-ban szerezte meg. Féléves állami ösztöndíjjal, 1929-30-ban Rómában építészeti és várostörténeti tanulmányokat folytatott. A frissen diplomázott, 25 éves fiatal építést 1930-ban Wargha László meghívta tanársegédjének a Városépítési Tanszékre. 1940-ben doktorált az olasz városi főterek kialakulásáról írt tanulmányával. 1940-ben intézeti tanárnak, 1942-ben rendkívüli tanárnak nevezték ki.

1944 őszén a nyilas magyar kormány azt a döntést hozta, hogy - a jövő értelmiségét az elképzelt új társadalmi beosztás számára megmentendő - több egyetemet ki kell telepíteni Németországba. A Műegyetem tanárainak többsége ellenállt a „kitelepítésnek”, de végül is a Mérnök- és Építész-mérnök Karról több oktató – köztük számos, később híressé váló szakember - jelentkezett. Az építészeket Korompay György egyetemi tanár, Wargha László tanársegéd, Lux Géza, valamint Pelikán József és Somogyi László építészek képviselték. Korompay vállalkozásának indokát Dragonits Tamás Ybl-díjas építész később így írta le:

„.....A tanári kar nem akarta a fiataliságot pusztán azok kezére bízni, akiket akkor hirtelenjében neveztek ki a zászlóalj tanáraivá, és akiknek politikai állásfoglalása nyilvánvaló volt, hanem több ülés után felkérte a testület legfiatalabb és egyetlen női tagját, Korompay Györgyöt, hogy képviselőnkben tartson a hallgatósággal. Így került Korompay György, akarata ellenére, pusztán kötelességteljesítésből, a nyugatra induló fiataliság mellé.....”

A döntés következménye, a később „dániai kaland” -ként emlegetett kitelepítés története könyvben is megjelent. Korompay Németország kapitulációját követően rögtön megkereste a különböző hatóságokat a diákok mielőbbi hazatérése érdekében. Nyugat-Európán keresztül tett kísérlete nem volt sikeres, majd a Szovjetunió felől, az akkori moszkvai nagykövét, Szekfű Gyula történésznek írt levelet. Végül a Dán Vöröskereszt segítségével 51-en tértek haza.

Pályafutása és szakmai tevékenységének jelentősége

Egyetemi pályáját az 1950-51-es évek nagy egyetemi „tisztogatása” törte meg: 1952-ben áthelyezték az akkor megalapított Városépítési Tervező Vállalathoz (VÁTERV, a későbbi VÁTI), ahol először tervezőmérnök, majd a Műszaki Fejlesztési Osztály vezetője, végül - 1956 után egészen 1975. évi nyugdíjba vonulásáig - a Tudományos Iroda kutatója lett. Ezután még szerződéssel visszahívták: nyolc évig a Településtervezési Irodán dolgozott. [4]
Pályáján háború előtti egyetemi karrierje, a „dániai kaland”, „polgári” életfelfogása miatt folyamatos hátrányban részesült. Többszöri hivatalos rehabilitálása után 1967-ben nyerhette csak el a műszaki tudományok kandidátusa címet, magasabb tudományos lépcsőfokok elzárva maradtak előtte. Életműve az oktatás, a kutatás és a tervezés között oszlott meg.

Tanítványait - később munkatársait - a település léptékében való gondolkodásra, az egész és a rész történelmileg változó összefüggéseire, a formában megjelenő tartalom megértésére orientálta. Építészgenerációk szemléletét fordította a települési jelenségek és értékek megértése és élvezete felé. [5] Megalapozó jellegűek a települési építészeti együttesekről, műemléki területekről és védelmük irányelveiről készült tanulmányai, szakkönyvei (pl. a "Műemlékek - Városképek" szakkönyv sorozat szemléletnyitó "Veszprém" c. monográfiája).

Hajdani tanszékén, annak 80. évfordulójára kiadott emlékkönyvben oktatótárs-utódai a következő sorokkal emlékeznek: "....Egyetemi katedrán 1951 után nem, csak a Mérnöktovábbképző Intézetben oktathatott. Az öt hallgató, még élő építészek beszámolóí szerint nem volt vonzó előadó, kisebb körben azonban a nagy tudású, de szerény építész komoly szakmai és szellemi hatást gyakorolt munkatársaira. Életpályája egyike volt a korszak jellemző emberi történeteinek: a szakma „fősodrából” kiszorított polgári származású tudós szakemberek sorsának...." 1991-évi halálát követően nyughelyét - édesapja társaságában - a farkasréti temetőbeli családi sírhelyen találta meg.

Szakmai közéleti szereplése

MÉSZ (Magyar Építőművészek Szövetsége): tag, MUT (Magyar Urbanisztikai Társaság): tag, MTA Településtudományi Bizottság: tag, ÉTE (Építőipari Tudományos Egyesület): (többször elnökségi) tag

Szakmai-társadalmi elismerései

1940- ben: egyetemi doktor , 1957- ben: akadémiai jutalom, 1967- ben: műszaki tudományok kandidátusa, 1977- ben: Hild-érem

Településtörténeti, esztétikai és műemléki írásai

- A városi főutak kialakulása. (Tanulmány a középkori olasz városépítés fejlődéstörténetéből) – Egy. doktori ért. még Krompacher néven – Bp. 1940.
- A Kárpát-medence középkori településformáinak kialakulásáról – Budapest, 1941.
- Középkori eredetű református templomok és templomrődök (in Magyar református templomok) - Budapest, 1942.
- A magyar falu településtörténete és településfajtái - Budapest (?).
- Veszprém városképi és műemléki vizsgálata - Budapest, VÁTI dokumentáció 1954
- * Veszprém (Városmonográfia a Városképek) - Budapest, (1. k.: 1956, 2.k. 1957), Műszaki K. – ETO 908.439
- A városépítészet esztétikai alapismeretei - Mérnöktovábbképző Intézet, Budapest, 1959.
- Műemléki együttesek védelmének irányelvei – Mérnöktovábbképző Intézet - Budapest, 1959.
- Települések esztétikai elemzése - Mérnöktovábbképző Intézet,- Budapest, 1960.
- A városépítészet esztétikai vizsgálata - kandidátusi értekezés - Bp, 1960/1964.
- Főterek kialakulása a késő feudalizmus korában – Tanulmány – Bp. 1965.

Településtervezési módszertani írásai

- A városrendezés korszerű kérdései – Egyetemi jegyzet - Budapest, 1942.
- Városépítéstan - Egyetemi tankönyv – Budapest, 1951.
- A város- és községrendezés alapvető irányelvei – Módszertani tanulmány – Bp.,VÁTI, 1956.
- Községrendezési irányelvek - Módszertani tanulmány – Bp.,VÁTI, 1956.1957, 1958, 1961.
- Lakóterületek felosztásának és kiszolg. úthálózatának célszerű és gazdaságos kialakítása – Bp.,VÁTI, 1956.1957, 1958, 1961.
- Településhálózati központok vonzáskörzeteinek feltárására vonatkozó munkák – Tanulm. – Bp.VÁTI, 1965/1971.
- Településtervezési irányelvek és mutatószámok (Lakóterületek) – Módszertan és példatár – Bp. VÁTI 1971/ 1973.
- Települések közintézmény-ellátása és tervszerű fejlesztése – Módszertani munkák – Bp. VÁTI, 1972/1977.
- Települések zöldterület-ellátása – Módszertani munkák – BP. VÁTI, 1966/1969.
- A városszerkezet kialakulásának korszerű problematikája Módszertani munkák – Bp. VÁTI, 1969/1971.
- A zaj elleni védelem városrendezési eszközei – Módszertani munkák – Bp. VÁTI,1973.
- Kereskedelmi létesítmény-ellátás - Tervezési irányelv és mutatószámok – Bp. VÁTI, 1977.

Adatforrások és irodalom

- BMGE Urbanisztikai Tanszék: Egy tanszék 80 éve - Bp. TERC Kiadó, 2009. - ISBN 978-963-9535-96-1
- Művészeti Lexikon - Bp.1966 (2.k/688-689.p.)
- Kiss Tamás: Településeink múltjából a jövő felé (Településméleti gondolatok a településről, értelmezéséről, működéséről, fejlődéséről, fejlesztéséről) Az MTA VEAB-PAB IX. konf. előadása - ISBN 963-01-0441-5
- Bartha Tibor: Szia Madár: a Műegyetem építész-mérnök hallgatóinak odissaéja a második világháborúban, Koppenhága

- Madaras Jenő: Hamvazószerda [1993]
- Palasik Mária: A Műegyetemisták Odüsszeiája 1944-1946 (Műegyetemi Kiadó, 2007)
- Hamvazószerda: Színes magyar dokumentumfilm, Papp Gábor Zsigmond, 64 perc, 2004. Közreműködők: Kajtár Lajos, Kerekes Szilárd, Kovács László, Madaras Jenő, Madaras Jenőné
- Menekülő egyetem: magyar dokumentumfilm, Papp Gábor Zsigmond, 52 perc, 2005. Közreműködők: Adamis Géza, Bartha Tibor, Dénesi Ödön, Dragonits Tamás, Hanusz András
- Kiss Tamás: Változó urbanisztika Középvárosok reflektorfényben Szomb./Veszpr. 1986. - KT_ARC-HÍV_VeML.
- Kiss Tamás: Az urbanizáció (városodás, városiasodás) jellegzetességei Veszprém megyében – Veszprém Megyei Kézikönyve fejezeteként – Veszprém-Bp. 2000. - ISBN 963-9089-001-0

Külső hivatkozások

- Magyar építészek listája Korompay György
- Magyar építészet a 20. század első felében

Jegyzetek

↑ Bartha Tibor: Szia Madár: a Műegyetem építészmérnök hallgatóinak odüsszeiája a második világháborúban, Koppenhága

1. ↑ Palasik Mária: A Műegyetemisták Odüsszeiája 1944-1946 (Műegyetemi Kiadó, 2007)
2. ↑ Részlet a könyvből: „...A Műegyetem aulájában SAS-behívóval sorozott egyetemisták 1944 decemberében induló vonatszerelvénye előbb Breslauba (Wroclav) szállította a mintegy 100 harmadéves építéssz, majd állandó vonatbombázások közepette 1945. február 2-án Halléba érkeztek. Március végén - ugyancsak a város bombázása miatt - Korompay professzor vezetésével a diákok a megszállt, de békésnek ígérkező Dániát választották menekülésük úti céljául....A hallgatók kedvence Korompay György professzor volt, aki fáradhatatlanul szervezte a mindennapjaikat. Várostartó és újkori építészeti, középület-tervezést tanított, valamint általános építészeti szemináriumot tartott; egyéni módszerekkel igyekezett rávenni a hallgatókat a munkára..... Nélküle, az ő törhetetlen kitartása és találékonysága nélkül kevesen tudtuk volna átélni a nagy összeomlást. Korompay hajlíthatatlanul tudott egy kitűzött célt követni, míg ugyanakkor a mindennapi élet apró eseményeiben néha teljesen tanácstalanul is állhatott.”
3. ↑ Füle Lajos Ybl-díjas várostervező, Korompay György tanítványa, később kollégája, a Városépítés folyóirat 1978. 6. számában így ír nyugdíjasként dolgozó kollégájáról: „...Ezelőtt csaknem harminc évvel kollokváltam nála Városépítéstanból. Mindmáig emlékezetes élmény számomra az a beszélgetés a városi lakóterületekről, közlekedésről. Mert élvezetes beszélgetés volt valójában, nem pedig rosszemlékű vizsga. Az már az ő titka, hogy vélekedéseimből hogyan olvasta ki felkészültségemet, milyen műszer jelezte számára a szakmához való viszonyomat. Azóta is korszerű számonkérő módnak tartom ezt a kedvesen vallató, a vizsgadrukkot levezető formát, a holnapi kolléga iránti megbecsülés kifejeződését. Később valóban kollégák lettünk a VÁTI - ban. Akkor még közelebből tárultak ki előttem egyéniségének titkai, s még jobban kirajzolódott az az etikai kép is, amit csak az idő képes előhívni. Lenyűgöző szerénység, meggyőző tudás, szakadatlan önképzés és megszálló felelősségérzet a szakma kis és nagy kérdései iránt; így láttuk, ilyennek ismertük meg őt....
4. ↑ Tudása és tevékenysége - még katedra nélkül is - szétsugározva termékenyítően megérintette a településekkel foglalkozó új urbanista generációt, s a ma fellelhető munkáiban vissza-visszatérnek az általa is meghatározó jelentőségűnek ítélt elvek: rész és egész, település és környék, műszaki és emberi, technikai és társadalmi elemek folytonos együttkezelése, tervezés és folytonos kutató kísérletezés (pl. az irodalom-jegyzékben is jelzett K. T. volt veszprémi főépítész, településelmélet/településpolitika témájú tanulmányaiban).